

MỘT SỐ ĐỊNH HƯỚNG VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP BÁO CHÍ CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG CÁC TRƯỜNG ĐÀO TẠO BÁO CHÍ

ThS. NGUYỄN THANH NGÀ*

Đạo đức nghề nghiệp (ĐĐNN) luôn là vấn đề đặt lên hàng đầu trong công tác đào tạo của các trường, đặc biệt với các trường báo chí. Vì vậy, việc nghiên cứu và vận dụng những tư tưởng giáo dục đạo đức (GDĐĐ) của Hồ Chí Minh vào giáo dục đạo đức nghề nghiệp (GDĐĐNN) cho sinh viên (SV) báo chí đặc biệt cần thiết, góp phần nâng cao chất lượng và đạo đức cho những nhà báo tương lai. Trên cơ sở nghiên cứu lí luận giáo dục, chúng tôi lựa chọn một số định hướng trong tư tưởng GDĐĐ của Hồ Chí Minh vào GDĐĐNN cho SV ở các trường đào tạo báo chí.

1. Trang bị lí luận, tay nghề, học đi đôi với hành

Báo chí là tiếng nói của Đảng, của nhân dân, cho nên trong quá trình đào tạo đội ngũ cán bộ báo chí, vấn đề GDĐĐ được đặt lên hàng đầu. Sinh thời Hồ Chí Minh vừa là một nhà giáo dục, đồng thời Người còn là một nhà báo lớn. Những tư tưởng giáo dục về đạo đức của Người luôn được các thế hệ người dân Việt Nam học tập và làm theo. Trong quá trình đào tạo cán bộ báo chí, việc vận dụng những tư tưởng, lời dạy của Người là cần thiết và có ý nghĩa vô cùng to lớn. Người từng dạy: Trong quá trình đào tạo ở trường phải luôn trang bị lí luận, tay nghề cho người học. Nói một cách khái quát là học phải đi đôi với hành.

Chủ tịch Hồ Chí Minh thường xuyên căn dặn những người làm công tác huấn luyện phải nhớ kĩ và làm đúng "Học đi đôi với hành". Người chỉ rõ học tập có gắn liền với thực hành mới thực hiện được mục đích cao quý là phục vụ nhân dân. Bằng cách nói giản dị, dễ hiểu, Người chỉ ra: "*Lí luận phải đem ra thực hành. Thực hành phải nhằm theo lí luận. Lí luận cũng như cái tên (hoặc viên đạn). Thực hành cũng như cái đích để bắn. Có tên mà không bắn, hoặc bắn lung tung, cũng như không có tên. Lí luận cốt để áp dụng vào thực tế. Chỉ học thuộc lòng, để đem loè thiên hạ thì lí luận ấy cũng vô ích. Vì vậy, chúng ta phải gắng học, đồng thời học thì phải hành...*"

Như vậy, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, "học" là một hoạt động nhận thức tích cực. Theo Người, học là để "*phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm nhiệm vụ người chủ nước nhà*". Trên cơ sở xây dựng động cơ, mục đích học tập đúng, Người yêu cầu phải học toàn diện, "*học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học trong nhân dân*", "*học trong việc làm hàng ngày, trong việc lớn cũng như trong việc nhỏ*".

Còn "hành", với Người, đó là sự vận dụng những điều đã học vào giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra. Ngoài ra, đó còn là sự vận dụng tri thức đã học để tổ chức cuộc sống của mình, của môi trường xung quanh mình, làm cho nó trở nên phong phú, đẹp đẽ. Đối với Người, "hành" cao nhất là hành động cách mạng, có tác dụng cải tạo tự nhiên, cải tạo xã hội, thông qua đó mà cải tạo bản thân mình. "Hành" không chỉ ở những việc to lớn mà cả những việc bình thường, ai cũng có thể làm được. Qua đó, có thể nhận thấy nội dung khái niệm "học" và "hành" như Người nêu hoà quyện vào nhau, gắn kết chặt chẽ với nhau. Trong nội dung "học" có nội dung "hành"; và ngược lại, trong nội dung "hành", có nội dung "học".

Khi nói về cách viết của nhà báo Bác nói: "*Phải gần gũi quần chúng, cứ ngồi trong phòng giấy mà viết thì không thể thiết thực. Ít nhất cũng phải biết một thứ tiếng nước ngoài để xem báo nước ngoài, học tập kinh nghiệm. Khi viết xong một bài báo tự mình phải xem lại ba, bốn lần, sửa chữa lại cho cẩn thận; tốt hơn nữa là đưa nhờ một vài người ít văn hoá xem và hỏi họ những câu nào, chữ nào không hiểu thì sửa lại cho dễ hiểu, luôn luôn cố gắng học hỏi, luôn luôn cầu tiến*", "*Chưa điều tra, chưa nghiên cứu, chưa hiểu rõ, chớ nói, chớ viết*". Đó là những lời răn dạy của Người đối với

* Học viện Báo chí và Tuyên truyền

người viết báo và bản thân sinh viên ngành báo chí luôn thấm nhuần tư tưởng này.

Từ những quan điểm của Người về nguyên lí giáo dục học và hành, công tác đào tạo tại các trường cho SV ngành báo chí nếu được vận dụng tối thì trình độ cũng như tay nghề của cán bộ báo chí sẽ nâng cao. Hiện nay, SV các chuyên ngành báo chí thời gian ở trên lớp chỉ chiếm 50%, còn lại họ có mặt ở khắp các tòa soạn, các sự kiện, vừa học hỏi thực tế vừa là thực hành và trau dồi thêm tri thức và kĩ năng - những thứ trong trường họ không thể có hết được.

2. Gắn giáo dục lí luận với thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội trong điều kiện nền kinh tế thị trường

Hồ Chí Minh dùng nhiều cách diễn đạt khác nhau: "Lí luận đi đôi với thực tiễn", "Lí luận kết hợp với thực hành", "Lí luận và thực hành phải luôn luôn đi đôi với nhau", "Lí luận phải liên hệ với thực tế. Dù nói "đi đôi", "gắn liền", "kết hợp" nhưng điều cốt lõi nhất mà Người thực tiễn là một nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa Mác - Lênin. Thực tiễn không có lí luận hướng dẫn thì thành thực tiễn mù quáng. Lí luận mà không có liên hệ với thực tiễn là lí luận suông".

Hồ Chí Minh cho rằng lí luận và thực tiễn luôn song hành với nhau. Ngày nay, trong sự nghiệp CNH, HĐH đất nước, làm thế nào cho đất nước phát triển, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh, báo chí có vai trò to lớn. Trong nền kinh tế thị trường hiện nay, việc đào tạo cán bộ báo chí phải trang bị cho họ những chủ trương đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, chủ nghĩa Mác Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra. Kinh tế thị trường có tác động mạnh mẽ tích cực (và có cả mặt tiêu cực) đối với mọi ngành nghề của đất nước, từ lao động chân tay cho đến lao động trí óc, trong đó có người làm báo. Những người làm báo có giữ được cái tâm và ngòi bút của mình hướng đến chân, thiện, mỹ đối với cá nhân, cộng đồng, đất nước hay không, một phần lớn thuộc về trách nhiệm đối với các nhà trường. Cho nên, gắn lí luận với thực tiễn là việc làm thường xuyên, không thể coi nhẹ. Gắn lí luận với thực tiễn xây dựng đất nước trong nền kinh tế thị trường, giúp SV báo chí trang bị cho mình đầy đủ kiến thức cần thiết, góp phần vào công cuộc xây dựng đất nước theo quan điểm của Đảng và Nhà nước, giúp họ thấy rõ được những ảnh hưởng tích cực cũng như tiêu cực tới hoạt động báo chí. Nền kinh tế thị trường là cơ hội cho

báo chí, truyền thông phát triển, nhà báo có nhiều cơ hội tác nghiệp và thể hiện bản thân, nâng cao mức sống cho phóng viên báo chí. Tuy nhiên, kinh tế thị trường ảnh hưởng không nhỏ tới ĐĐNN của nhà báo. Do vậy việc vận dụng tư tưởng GDĐĐNN của Chủ tịch Hồ Chí Minh là việc làm quan trọng của nhà trường trong quá trình đào tạo SV báo chí.

3. Quan tâm GDĐĐ và ĐĐNN của người chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng văn hóa

Chúng ta đều biết: Nền báo chí Việt Nam là nền báo chí cách mạng. Các cơ quan báo chí đều nằm dưới sự quản lí của Đảng và Nhà nước ta. Chức năng, nhiệm vụ của báo chí nước ta là "tiếng nói của Đảng, Nhà nước, của tổ chức chính trị - xã hội và là diễn đàn của nhân dân". Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: "*Cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ*". Suy rộng ra, nhà báo Việt Nam đồng thời là nhà chính trị, người chiến sĩ hoạt động trên lĩnh vực tư tưởng - văn hoá của Đảng. Chính vì thế, nếu không có bản lĩnh chính trị vững vàng, nhà báo khó có thể hoàn thành nhiệm vụ tuyên truyền, bảo vệ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đấu tranh chống lại những quan điểm thù địch, sai trái trong bối cảnh kẻ thù đang tiến hành "diễn biến hoà bình" với nhiều phương cách, thủ đoạn ngày càng tinh vi, phức tạp như hiện nay. Do đó người viết báo luôn gắn nghề nghiệp với đạo đức của bản thân mình.

Đề trau dồi bản lĩnh, ĐĐNN, những nhà báo tương lai cần phải nắm vững, tin tưởng và hành động theo sự dẫn đường của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; đặt ra mục tiêu phấn đấu là độc lập, tự do của dân tộc; hoà bình, hạnh phúc của nhân dân; sự giàu mạnh, phồn vinh của đất nước. Vì vậy, việc nâng cao ĐĐNN của đội ngũ những người làm báo tương lai cũng chính là nâng cao tinh tư tưởng, tinh chân thực, tinh chiến đấu của các sản phẩm báo chí, hướng nội dung thông tin vào nhiệm vụ trung tâm là phục vụ sự nghiệp bảo vệ độc lập dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Giáo dục nâng cao ĐĐNN cho SV báo chí, xét cho cùng là nâng cao trình độ nhận thức, nâng cao phẩm chất chính trị, nghiệp vụ của người phóng viên tương lai.

GDĐĐ và ĐĐNN cho SV báo chí, khi viết bài tương hết phải trung thực với nguồn tin. Bản chất của nguồn tin phải trung thực, khách quan. Tác phẩm báo chí thể hiện quan điểm, chính kiến của nhà báo.

Phát hiện những tiêu cực và tích cực tham gia vào cuộc đấu tranh chống lại nó là thể hiện phẩm chất đạo đức, trách nhiệm của nhà báo đối với Đảng, Nhà nước, đối với xã hội, với cơ quan báo chí. ĐĐNN của người làm báo chính là lương tâm và trách nhiệm của nhà báo với tư cách một công dân.

Nhà báo phải có trách nhiệm với công chúng. ĐĐNN được thể hiện trong việc cung cấp thông tin kịp thời, đáp ứng nhu cầu của công chúng. Nhà báo là chỗ dựa tin cậy, vững chắc để nhân dân tham gia vào công cuộc đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực. Không chỉ cung cấp thông tin, mà người viết báo còn phải định hướng dư luận, nghiêm túc với công việc, tôn trọng công chúng.

GĐĐĐNN là một trong những yếu tố quan trọng thông qua đó người làm báo thể hiện lương tâm, trách nhiệm của mình trước nhân dân, đất nước. Như vậy đạo đức người làm báo phải gắn với những phẩm chất nghề nghiệp của họ. Và những phẩm chất này phải

được giáo dục và rèn giũa trước khi họ trở thành những chiến sĩ trên mặt trận văn hóa tư tưởng. □

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh toàn tập, tập 5, 6, 9, 13. NXB Chính trị quốc gia, H. 2000.
2. Trần Văn Toàn. "Tư tưởng Hồ Chí Minh về học đi đôi với hành, lí luận gắn liền với thực tiễn". Tạp chí *Đay và học ngày nay*, 8/2007.
3. Nguyễn Quốc Anh - Vũ Văn Gấu. *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đào tạo*. NXB Chính trị quốc gia, H. 2005.

SUMMARY

Ho Chi Minh was a thinker, a talented journalist, who is founding of the Vietnam Revolutionary journalism. Explore and apply the ideas of his moral to education the professional ethics for journalism students is bring enormous values in the process of training and professional employees of the newspaper later future, to their "The moral is lightly".

Kết hợp giữa giáo dục pháp luật...

(Tiếp theo trang 25)

cho TNQĐ nói riêng. Tích cực đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp GD; xác định trọng tâm lãnh đạo công tác GD theo hướng kết hợp giữa GDPL với GĐĐĐ. Tăng cường công tác chỉ đạo tổ chức thực hiện phối kết hợp giữa GDPL với GĐĐĐ. Bồi dưỡng thường xuyên cán bộ quản lí, cán bộ trực tiếp làm công tác GDPL. Chú trọng sự phối hợp, kết hợp các cấp, ngành, tổ chức trong lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác này.

Đầu tư xây dựng cơ sở vật chất trang thiết bị ở các đơn vị cơ sở trong quân đội. Xây dựng các đơn vị, ổn định, đầu tư cơ bản, lâu dài theo hướng chính quy. Trước mắt, phục vụ cho nhu cầu sinh hoạt, học tập, đầu tư kinh phí cho mua sắm trang thiết bị phục vụ cho công tác GD. Tăng cường thêm kinh phí biên soạn tài liệu đáp ứng cho GDPL với các hình thức khác nhau. Tích cực sưu tầm tài liệu liên quan đến PL và ĐĐ trên sách, báo, tạp chí, tranh ảnh; qua đó, nâng cao chất lượng hiệu quả kết hợp GDPL.

PL và ĐĐ có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Khi GDPL phải kết hợp giữa GDPL với GĐĐĐ. Quá trình đó, luôn được tiến hành với những nội dung, biện pháp kết hợp khác nhau. Giữa chúng có mối quan

hệ mật thiết với nhau, đối với mỗi một nội dung, biện pháp đều có tính ưu việt vượt trội riêng. Cho nên, để mang lại hiệu quả cao trong quá trình kết hợp giữa GDPL với GĐĐĐ cho TNQĐ, cần kết hợp hài hòa, linh hoạt các nội dung, biện pháp đã nêu trên. Điều đó, đòi hỏi các chủ thể GD phải tìm tòi, lựa chọn, và đa dạng hóa nội dung, biện pháp GD phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí của TNQĐ, để TNQĐ có ý thức PL vững chắc, phẩm chất ĐĐ tốt, chấp hành nghiêm PL Nhà nước, kỉ luật quân đội, các quy định của đơn vị, hoàn thành tốt nhiệm vụ đã giao trên lĩnh vực quân sự. □

Tài liệu tham khảo

1. Đỗ Mười. *Đẩy mạnh sự nghiệp đổi mới và chủ nghĩa xã hội*. NXB *Sự thật*, H. 1993; tr. 145.
2. Hồ Chí Minh. *Toàn tập* (tập 9). *Bài nói tại Hội nghị cán bộ thảo luận Dự thảo Luật Hôn nhân và gia đình*. NXB Chính trị quốc gia, H. 2000; tr. 524.

SUMMARY

The paper analyzes the characteristics of military youth and contents combined legal education with moral education for young people in the military this stage, on the basis that the proposed combination of teaching methods legal education with moral education for young military to military education of the youth-conscious law firm, good ethics, strictly abide by state laws.